

Hoe ik het bombardement op Amsterdam-Noord beleefde.

Op 17 juli 1943 was ik 2½ jaar, mijn zusje was 4½ en mijn kleine broertje was nog geen twee maanden. We waren met mijn moeder thuis in Amsterdam-Noord in de Eksterstraat nummer 24. Wie er ook was, was Truus, ons dienstmeisje. Mijn vader was naar zijn werk op de Herengracht aan de overkant van het IJ. Wij woonden op de eerste verdieping. Onze straat liep uit op een trappetje dat naar de Adelaarsweg voerde die hoger dan onze straat lag. Recht tegenover het trappetje was het politiebureau.

Het was zaterdagmorgen. In onze kerk, de Ritakerk, was op dat moment een feestmis voor de kinderen aan de gang, want onze parochie bestond 25 jaar. Maar wij waren nog te klein om naar dat feest te gaan. Daarom waren wij bij mijn moeder thuis en zaten nog aan het ontbijt in de huiskamer. De baby lag boven in zijn wiegje te slapen. Truus was bezig de kamer te stoffen en zij zette de stoelen tegen de wand om ruimte te maken voor de stofzuiger. Ik werd op één van die stoelen gezet met mijn ontbijtbordje in mijn hand. Van de boterhammen had ik al het zachte brood al op en er lagen nog wat korstjes op mijn bordje. Ik kwam er niet onder uit: die moest ik ook opeten.

Toen ging het lucht alarm. We moeten dat gewend zijn geweest want er kwamen vaker geallieerde vliegtuigen over op weg naar Duitsland. Enigszins tegen haar gewoonte in ging mijn moeder de baby uit de wieg halen en mijn zusje en ik werden op de trap naar boven gezet, ver van alle ramen. In de verte klonk allerlei gedonder. Toen kwam het vliegtuiggeluid angstwekkend dichtbij en er volgde een ontzettende knal gevolgd door allerlei geluiden van brekend glas, hout en stenen. De ruiten van onze huiskamer vlogen in stukken en de scherven kwamen tot aan de stoelen aan de overkant van de kamer. Buiten was het opeens pikkedonker. De lucht was vol stof dat langzaam ook onze kamer binnendrong. Het politiebureau aan de Adelaarsweg nog geen 50 meter van onze woning had een voltreffer gekregen.

Gespannen zaten we op de trap te luisteren of er nog meer verschrikkelijke dingen zouden gebeuren. Maar de geluiden buiten stierven weg in de verte. We wachtten totdat het signaal 'veilig' werd gegeven en het meeste stof was neergedwarreld. Mijn moeder had de baby in haar armen. Ik zat met mijn ontbijtbordje met de korstjes in de hand, stokstijf. Ik gaf geen geluid. Dat had ik niet gedaan vanaf het moment dat de ruiten van onze huiskamer het begaven. Ik was verstomd.

Zo zat ik tot het moment dat mijn moeder de buitendeur kon openen en een kijkje in de straat kon nemen. Daar troffen we onze benedenbuurvrouw, mevrouw Sprenger. Haar woning was er iets beter vanaf gekomen, omdat het trappetje aan het eind van de straat met de daarbij horende muren de luchtdruk gedeeltelijk tegengehouden had. Ze haalde ons naar binnen en we zetten ons op de trap die naar haar bovenkamer ging, nog steeds ver van de ramen. De twee vrouwen konden hun emoties bij elkaar kwijt en wij kinderen kregen weer aandacht. "Hij heeft zijn bordje nog in zijn hand" merkte mijn zusje op. En voorzichtig werd het uit mijn hand die het al die tijd stevig omklemd had gehouden, los getrokken. Maar ik gaf geen kik.

Er kwam meer beweging in de straat en langzamerhand werd het duidelijk wat er was gebeurd en hoe de situatie nu was. Mijn moeder besloot dat het niet zinnig was om ons huis weer binnen te gaan. Eerst moest ze haar kinderen onderdak brengen. Truus kon op het huis blijven passen. Mijn opa, haar vader, woonde in de Leeuwerikstraat, een paar straten verder. Daar liepen we voorzichtig naar toe. De Leeuwerikstraat was niet getroffen en in het huis van mijn opa was iemand thuis. Daar konden we veilig naar binnen. Al die tijd had ik geen geluid gegeven en ook toen we in de huiskamer op één hoog konden gaan zitten, bleef ik stom.

Vanuit die plek werd mijn vader op zijn werk gebeld dat hij snel naar huis moest komen. Eerder had hij zelf al gebeld naar mijn oom en tante van de lampenwinkel op de hoek van de Adelaarsweg en het Kraaienplein. Hij kreeg mijn tante aan de lijn die helemaal overstuur was maar die hem kon bevestigen dat zijn vrouw en kinderen ongedeerd waren. Hij zag nog geen reden om zijn werk te verlaten maar toen hij zelf vanuit de Leeuwerikstraat werd gebeld, spoedde hij zich naar huis.

Ondertussen besepte mijn moeder dat ze de kinderen veilig in het huis van haar vader kon achterlaten. Zelf wilde ze naar huis om poolshoogte te nemen en de meest nodige spullen voor haar zelf en de kinderen te gaan halen. "En", zei ze, "ik kan Truus niet alleen in de rommel achterlaten". Toen ze aanstalten maakte om weg te gaan, brak dat mijn stomheid. Ik zette het op een schreeuwen: van mij mocht ze niet weg. Het zal wel enige tijd geduurd hebben, maar uiteindelijk werd ik rustig en toen kon ik weer praten. Ogenscheinlijk was er met mij niets meer aan de hand.

Ton van Dam
17.07.2019